

**СВІТЛОЇ ПАМ'ЯТІ  
ВЕЛИКОГО ВЧЕНОГО ТА ВЧИТЕЛЯ  
ПРОФЕСОРА ВАЛЕРІЯ ГЕННАДІЙОВИЧА ШЛОПОВА**



**16 лютого 2015 року патологи України в Донецьку попрощалися з видатним ученим, талановитим педагогом і незвичайною людиною, одним із кращих представників української медичної інтелігенції – доктором медичних наук, професором, заслуженим діячем науки і техніки України, відомим патологом донецької землі Валерієм Геннадійовичем Шлоповим.**

Валерій Геннадійович 50 років працював у Донецькому національному медичному університеті імені М. Горького. Тривалий час і до останнього дня завідував відділом патоморфології Центральної науково-дослідної лабораторії.

Сказати, що Донецький медичний університет осиротів, – не сказати нічого. Не стало одного з найяскравіших представників медичної професури. Валерій Геннадійович був надзвичайно самобутньою та колоритною особистістю. Високий професіоналізм, аристократизм і неповторна особиста привабливість відчувалися в кожному його слові та вчинкові.

Народився Валерій Геннадійович 29 березня 1940 року в Маріуполі Донецької області. Його мати, чарівна гречанка Валентина Петрівна Богадиця, була відомим і шанованим лікарем у місті, тривалий час завідувала відділом охорони здоров'я виконкому Маріуполя. Саме мати та бабуся по батьківській лінії заклали підґрунтя для становлення Валерія Геннадійовича як майбутнього лікаря. На початку війни він був евакуйований разом із госпіталем, в якому працювала мати, у м. Ленінакан (Вірменія), де перебував до 1944 року. Його батько – учасник Другої світової війни з її перших днів, завершив бойовий шлях у 1945 році в Берліні.

Після закінчення середньої школи № 1 в Маріуполі у 1958 році Валерій вступив до Кубанського державного медичного інституту імені Червоної Армії. Після першого курсу продовжив навчання в Донецькому державному медичному інституті імені М. Горького, який закінчив у 1964 році та був рекомендований радою інституту на наукову роботу.

З 1964 року почав працювати молодшим науковим співробітником Центральної науково-дослідної лабораторії, а з 1965 року – на кафедрі патологічної анатомії Донецького державного медичного інституту імені М. Горького, спершу асистентом, потім старшим науковим співробітником.

Незважаючи на мінливі тенденції й нав'язливу моду в суспільстві, Валерій Геннадійович Шлопов завжди мав власну думку, не боявся відкрито та відверто говорити про те, що звикли замовчувати й не промовляти вголос за певних обставин. Висловлюючи свої оригінальні, відверті та завжди актуальні думки, Валерій Геннадійович був винятково точним, афористичним, неймовірно дотепним, іноді саркастичним, але повсякчас надзвичайно аргументованим. Харизма професора відчувалася й у науковому процесі: ніколи не боявся плисти проти течії та всупереч відмінній думці, а отже незмінно створював власну траєкторію, котра ставала відправною для багатьох його послідовників. Він був щирим і ніколи не боявся взяти на себе відповідальність.

Усе більше заглиблюючись у практичні питання патоморфології, зокрема онкоморфології, В. Г. Шлопов не був байдужим до наукового пошуку. Він ретельно аналізує і структурує клінічні дані, виявляє свіжі тенденції в ході лікувальних заходів і знаходить усе нові й нові цікаві закономірності у повсякденній і рутинній для інших праці. Бажання поділитися незвичайними власними спостереженнями започаткувало листування та консультації з американським патологом Артуром Пурді Стаутом (Arthur Purdy Stout) з Інституту Збройних Сил США, основоположником патоморфології пухлин м'яких тканин.

Здатність до глибокого наукового осмислення та творчий підхід до всього, що може здатися звичайним, спонукали Валерія Геннадійовича до написання, а потім і до захисту кандидатської дисертації «Морфологія зрілих сполучнотканинних пухлин м'яких тканин» (1969) під керівництвом відомого на теренах колишнього СРСР ученого-патологоанатома професора Катерини Олександрівни Дікштейн. У 1985 році В. Г. Шлопов захищає докторську дисертацію «Системна стереометрична модель морфогенезу сполучнотканинних новоутворень» і в 1986 році стає професором.

Як завідувач відділу патоморфології Центральної науково-дослідної лабораторії та лікар-патологоанатом Обласної клінічної лікарні Валерій Геннадійович стає ініціатором упровадження сучасних морфологічних, поляризаційно-оптичних і морфометричних методів із використанням комп'ютерної техніки й пов'язує своє життя з вихованням нових поколінь патологів і наукових співробітників. З 1984 року він стає головою семінару Наукової ради НАН України «Математичні методи і системний аналіз у медицині та біології» з проблеми «Кібернетика».

Професор В. Г. Шлопов умів так точно, лаконічно і, головне, індивідуально сформулювати завдання для кожного, що результат завжди виправдовував будь-які очікування. Саме тому, як говорив сам Валерій Геннадійович, йому вдалося дати імпульс для фахового розвитку величезній кількості молодих людей. Він зацікавлював своїми оригінальними науковими ідеями лікарів різних спеціальностей і в підсумку зумів довести, що патоморфологія – базова область розвитку медицини. Саме тому під керівництвом відомого професора вивченням патоморфологічних наукових аспектів із захопленням займалися хірурги, онкологи, дерматологи, акушери-гінекологи, педіатри, стоматологи та фахівці інших спеціальностей.

Останнім часом основними науковими напрямками діяльності професора В. Г. Шлопова були морфологія пріонних енцефалопатій, лікувальний патоморфоз злоякісних новоутворень, патоморфологія псоріатичної хвороби, морфофункціональне оцінювання внутрішніх органів мешканців Донецької області, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС.

За роки керівництва відділом патоморфології Валерій Геннадійович створив солідну наукову школу. Під керівництвом і з науково-консультативною допомогою професора В. Г. Шлопова захищено й затверджено ВАК СРСР та України 25 кандидатських та 11 докторських дисертацій. Сьогодні їхні автори є провідними фахівцями та професорами не тільки в Україні, але й у США, Ізраїлі, Греції, Сирії, Йорданії, ФРН та інших країнах світу.

Валерій Геннадійович опублікував понад 300 статей у провідних наукових журналах, побачили світ 25 монографій. У 2004 році був виданий підручник «Патологічна анатомія», за яким навчаються студенти та молоді лікарі. За особливі досягнення у вітчизняній науці у 2008 році В. Г. Шлопову надано звання «Заслужений діяч науки і техніки України». Рішенням ІХ Конгресу патологів України у 2013 році професор В. Г. Шлопов нагороджений медаллю імені Мінха за особливий внесок у розвиток патологічної анатомії. Його ім'я добре знають і поважають сучасні патоморфологи, до його думки з цікавістю прислухаються найтитулованіші вчені країни. А для цих характеристик, погодьтеся, немає минулого часу.

Протягом усіх років роботи в alma mater В. Г. Шлопов активно поєднував науково-педагогічну та громадську діяльність. З 1974 по 1978 р. був заступником декана щодо роботи з іноземними студентами, з 1981 по 1988 – проректором з ідейно-виховної роботи. З 1985 р. – член редакційної ради часопису АМН СРСР «Архив патологии», а з 2004 року – член редколегії журналу «Патологія». З 1996 року – член проблемної комісії «Патологічна анатомія» МОЗ і НАМН України. З 1993 р. – член спеціалізованої вченої ради в Донецькому національному медичному університеті із захисту докторських і кандидатських дисертацій зі спеціальностей «Онкологія», «Хірургія» та «Патологічна анатомія». Валерій Геннадійович добре відомий за кордоном численними публікаціями та виступами на міжнародних конгресах і симпозиумах.

Стажувався у 1986 році у шпиталі Сен-Луї (Saint-Louis) – одному з найстаріших госпіталів Парижа, де першим з вітчизняних учених разом із професором Клодом Брошерью займався патоморфологією СНІДу. Тривала праця у Франції дала змогу зібрати гістологічну колекцію рідкісних, зокрема тропічних, лімфо-проліферативних і дерматологічних захворювань людини.

В. Г. Шлопов глибоко цікавився питаннями всесвітньої історії та філософії, досконало володів французькою та вивчав грецьку мову, був знавцем древньогрецької міфології, французького імпресіонізму.

Неоціненний внесок у розвиток медичної науки на донецькій землі, який зробив професор Шлопов, навряд чи можна забути. Масштаб його особистості, без перебільшення, настільки об'ємний, що ані безжалісний час, ані обставини не зможуть його применшити, стерти. Безумовно, будуть нові імена, прийдуть нові люди, спалахнуть свіжі наукові ідеї, але ім'я талановитого вченого і блискучого патолога й педагога Валерія Геннадійовича Шлопова абсолютно точно не потьмяніє у вітчизняній патоморфології. Більше того, яскраве та самобутнє сузір'я його оригінальних ідей і думок із роками засяє ще осяйніше, щоб освітити шлях у науці вдячним послідовникам.

Ми схилиємо голову перед пам'яттю Великого Вченого та Вчителя, пишаємося тим, що нам пощастило стати його сучасниками та співрозмовниками.

*Асоціація патологів України, колеги, учні та друзі*